

Småpiger leger i klitterne ved Agger. Maleri af Anton Dorph, 1863. Statens Museum for Kunst.

PROSA OG POESI

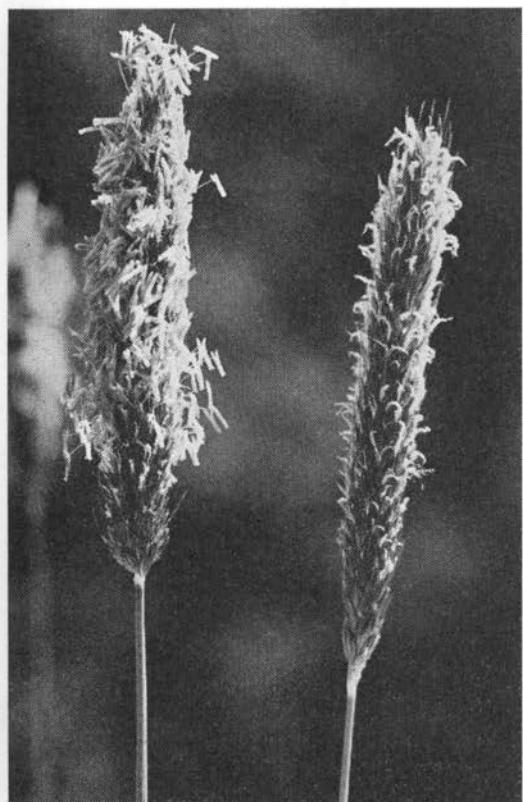
Marehalmens grønne bajonetter *Leo Estvad* (1). Vinden [skærper] marehalmens blågrå klinger *Hans Hartvig Seedorff* (2). – [Sandet er] dæmmet for klitten, hvor uroen bor, · hvæsser i blæsten sin marehalmesklinge *Jeppe Aakjær* (3). Se, marehalmen svinger sine lange strå · og ridser i sandet runer, som blæsten grunder på *Valdemar Rørdam* (4). Den stædige plante rejser sig stolt · som en passer, hvis ben strækkes ud. · Jeg stryger dig ikke – knirker den koldt – · jeg foretager i alvor for Gud · en livsvigtig cirkelberegning *Grete Friis* (5). Hvidblå marehalmeklinger · drives af blæsten i sving, · ridser i sandets tavle · bestandig på samme ring. – [Høstens nordvest] pisker marehalmesklingen · rundt og rundt i samme ring. · Den tegner en ørkesløs cirkel, · men dør i et kongeligt sving *Jørgen Vibe* (6). Marehalmeskuskene småcirkler slår · i sandfladens bleghvide flom, · sletter blæsten hvert øjeblik tegningen ud · ridser bladets odde den

om *Lauritz Larsen* (7). Vindens vældige bue · spiller på marehalmssstrengene ... · Havet orgler sin salme · marehalmssstrenge svarer *Erling Kristensen* (8). Den stritter stift mod solen, · den skærer barnets ben · med slebet trods, man gav den · kun savn og strid i len *Jørgen Vibe* (6).

LITTERATUR: (1) 223b 9; (2) 821h 5; (3) 1002b 16; (4) 789n 86; (5) 270b; (6) 967f 39; 967g 18,78; (7) 631 julenr. 1941 (8) 487 7.

Eng-Rævehale, *Alopecurus pratensis*

har 45–90 cm høje, glatte strå med ca. 8 cm lange valseformede, i midten bredere duske, som blomstrer maj–juni.
Dyrket i Danmark fra o. 1870 og nu et almindeligt fodergræs, men antagelig vildtvoksende på

Blomstrende eng-rævehale. (EH).

enge og ved grøfter længe forinden (1). »Ansese for vort bedste enggræs« til kvæg (1877; 2).

Rævehale o. 1700ff (1688–1837 ræverumpe) efter blomsterstandens lighed; kavlegræs 1761–96 til kægle, rundt træstykke = duskens form og anvendelse i leg som slagvåben; holkegræs 1761–1837, holk = bladskede eller -svøb, se rug s. 101 (3).

Færøerne: *siftunsøkugras* o. 1800, syftunsøka = St. Svituns dag 2/7. – Med »akset« blev Marie bebudelsesdag 25/3 anstillet et orakel: når støvdragere var pillet af, samtidig med at man gjorde et ønske eller spurgte f.eks. om man ville få den elskede, blev dusken lagt nær kroppen om natten, og var næste morgen kommet nye støvdragere frem, gik ønsket i opfyldelse (4). Sml. vejbred bd. 4. Det samme færøiske navn til engrottehale tyder på en lignende anvendelse.

LITTERATUR: (1) 443 155f (2) 784 147; (3) 689 1, 62f; (4) 751 153; 518 1800, 180.

Eng-Rottehale, Timoté, *Phleum pratense*

minder om ovennævnte, men den 3–10 cm lange blomsterstand er cylinderrund, mere tætblomstret og afrundet foroven.

Rottehale 1793ff (oversat) efter »akssets« form, ligeså *dunhammergræs* 1688–1877; *timoté* 1795ff alm. om den dyrkede plante, efter fornavnet (Timothy Hansen eller Herd) på en dansk-amerikaner, der som den første (begyndelsen af 1700-t) skal have dyrket dette græs; i sønderjyske marknavne: Timoté, Timotéøkke, Timotéagre. *Piberenser* (NJylland, *jordbærstrå*) mange steder, børn træder jordbær på strætet; *tålmodighed* Holbæksgen, vel omtydet af timoté (1). – Færøerne: *siftusøkugras* o. 1800 (2), sml. eng-rævehale.

Et af vores ældste og mest benyttede fodergræsser. Dyrkningen skal være begyndt o. 1770 (3), men planten var sandsynligvis vildtvoksende på enge et århundrede forinden (4). 1799 skrives »Om Engrottehalens fordelagtigste Dyrkning på Mosejord« (5), den avles o. 1820 på Sjælland, hvor den (1839) mere og mere fortrænger rajgræsset (6). Til 1830 var den dog kun forsøgt af enkelte landmænd, men allerede tyve år efter almindelig udbredt, især da eng-rottehale som det første græs blev sået i blanding med kløver (7). O. 1900 bliver dette græs navnlig avlet omkring København og anset for at være bedst til hovedstadens vognmands- og militærheste (8). Arealet til frø var 1967 2.306 ha og udbyttet 919 t. – »Svinet finder en vellyst i knoldene og de kødfulde nederste led« (1796; 3).

LITTERATUR: (1) 689 2,227f; 914 1,91; 148 4, 709,732; 5,462; 6,93; (2) 751 153; (3) 739 1,1796,511; (4) 443 365; (5) 576 4,174–89; (6) 939 1876,1,672; 318 167; jf. 941 69; 941f 25; (7) 510 2,435 og 6,41; 191 2,285; (8) 918 17,1910,208.

Vellugtende Gulaks, *Anthoxanthum odoratum*

er vort eneste græs med kun to (ikke tre) støvdragere i hver blomst i den lille aflange, efterhånden gulglinsende dusk.

Gulaks 1775ff (1688 græs med gule aks), *lugtegræs* 1795–o. 1870, *dunhammergræs* 1900, *messinghvede* Sønderjylland (1). – Færøerne: *roykgas* 'duftgræs' o. 1780ff, *hoyloppa*, fordi frøene hænger i tøjet som var de lopper fra høet (2). Meget almindelig på enge, overdrev og solåbne